

Žalobce přednesl, že v důsledku zranění, jež mu způsobil žalovaný v hádce, objevila se u něho opět traumatická neurosa spojená s častými záchvaty a prudkými bolestmi hlavy. Domáhá se proto na žalovaném náhrady škody, zejména nákladů za ošetřování po 2 léta, nákladů léčení, náhrady za léky a za pochůzky k lékaři, ušlého výdělku za dva roky a bolestného. Nižší soudy uznaly podle žaloby do výše zjištěné škody, odvolací soud z těchto důvodů: Jde o případ podle ustanovení § 1311, druhá věta obč. zák., podle něhož, dal-li někdo zaviněním podnět k náhodě, odpovídá za všechnu škodu, která by bez toho nebyla povstala. Náhodou jest u žalovaného zjištěná zvláštní chorobná dispoice, na jejímž podkladě organismus žalovaného reaguje abnormálně silně, pokud se týče po úrazu skutečně abnormálně silně reagoval. Toto ustanovení doplňují §§ 1307, 1294 a 1295 obč. zák. ohledně přičítatelnosti zavinění pachatele. Neodpovídá tedy pachatel jen za stav, který bezprostředně následuje po jeho činu, nýbrž i za stav další, který byl způsoben oním bezprostředním stavem (Sedláček, Komentář k obč. zák.). Byl tedy důvod žaloby soudem prvé stolice zjištěn i řádně odůvodněn.

Nejvyšší soud nevyhověv dovolání, připojil se v důvodech k tomuto názoru odvolacího soudu.

Čís. 17421.

Kontrolní právo vyhrazené veřejnému společníku v čl. 105 obch. zák. přísluší společníku i za likvidace společnosti, třebaš je vyloučen z provádění likvidace.

Nahlédnutí do obchodních knih likvidující společnosti není zásahem do provádění likvidace.

(Rozh. ze dne 17. října 1939, Rv I 781/39.)

Žalobce Stanislav H. se domáhá na žalovaném likvidátoru firmy Bratří H. v likvidaci výroku, že jest žalovaný povinen trpěti, aby žalobce (veřejný společník jmenované firmy Stanislav H.) přišel v pracovní době kdykoliv do obchodních místností jmenované firmy a za přivzetí účetního odborníka nahlédl do obchodních knih a papírů likvidované firmy a pořídil si pro svůj přehled bilanci. Nižší soudy uznaly podle žaloby, zamítly však žalobu navzájem likvidátora řečené firmy na Stanislava H. se žádostí, že Stanislavu H. jako veřejnému společníku firmy Bratří H. v likvidaci po dobu likvidace této firmy nepřislušejí práva jinak mu jako společníku článkem 105 obchod. zákona vyhrazená, zejména ne právo nahlížení do obchodních knih a spisů společnosti bez jednomyslného usnesení společníků této společnosti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V příčině žaloby na zjištění, že společníku Stanislavu H. nepřísluší po dobu likvidace fy Bratří H. v likvidaci »práva v čl. 105 vyhrazená«, jest souhlasiti s právním názorem nižších soudů, že tato práva zásadně přísluší společníku, i když se nesmí účastniti provádění likvidace. Názor tento má svou oporu nejen v nauce (Randa, das oester. Handelsrecht II. d. 1912, str. 266, Hahn, Kommentar k čl. 105, Staub-Pisko, Kommentar II. vyd. 1908, str. 353 a III. vyd. 1934, str. 441 a 607 proti opačnému názoru vyslovenému ve vydání z roku 1904 na str. 423 § 9 k čl. 105), nýbrž plyne i z hospodářské potřeby. Vždyť právě za likvidace je tu zvýšený zájem na výkonu kontrolního práva nezúčastněného společníka, poněvadž za likvidace nejsou nutné roční bilance, a veškerá činnost vztahující se na postatu likvidačního řízení podle čl. 137 obch. zák. je výlučně soustředěna v rukou likvidátorů, v souzeném případě v rukou dovolatelových. Nahlédnutím do obchodních knih likvidující firmy nezasahuje společník, jenž je vyloučen z likvidace, ještě nijak do vlastního provádění likvidace, kterou obstarává jedině likvidátor. Dovolatel nemůže ani ze znění odst. VIII společenské smlouvy nic vytěžiti pro svůj opačný názor. Podle vykládacích pravidel ve smyslu § 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák. dojde podle zmíněného odstavce ke zrušení společnosti, a společník, který nedodržel podmínky společenské smlouvy, pozbyl důvěry nebo byl zbaven svéprávnosti, musí si dáti líbiti likvidaci podniku druhým společníkem. Smlouva tu jen blíže naznačuje důležité důvody ve smyslu čl. 125 obch. zák., jež mohou míti v zápětí zrušení společnosti a vyloučení provinivšího se společníka z funkce likvidátorské (čl. 133 obch. zák.), avšak není žádného podkladu pro to, že strany měly na mysli a, že onen odstavec by musil býti vyložen tak, jak to činí dovolatel, že by totiž takovýto společník byl vyloučen nejen z likvidace, nýbrž také z práv, která mu jinak zákon propůjčuje jako společníku, zejména tedy z práva v čl. 105 obch. zák. vyloučeného. Dovolatel uvedl k objasnění a k odůvodnění svého výkladu, že prý tu je odůvodněná obava, že by Stanislav H. mohl získaných informací z obchodních knih likvidující firmy použítí ke škodě firmy a ke stížení likvidace; toto své tvrzení však po skutkové stránce nijak nedoličuje. Takto povšechně vyslovená obava však sama o sobě nestačí, zvláště uváží-li se, že vlastní obsah likvidace je vymezen na právní jednání a úkony naznačené v čl. 137 obch. zák., že všechny tyto úkony jsou soustředěny v rukou jediné oprávněného likvidátora, to jest dovolatele, a že sama společnost je zrušena. Netřeba řešiti otázku, pokud by snad opravdu odůvodněná obava takového zneužití sama o sobě mohla býti uznána v konkrétním případě za důvod k tomu, aby společníku bylo odepráno právo nahlédnutí do obchodních knih, protože o to v souzeném případě neběží. Není totiž žádného podkladu pro to, že snad právě tuto možnost a tyto obavy měly strany na mysli a že právě to všecko mělo býti vyjádřeno obratem, že likvidaci provede druhý společník s vyloučením společníka, který se provinil. Ani v tom nelze souhlasiti s výkladem dovolatelovým. Z povahy likvidace pak jinak neplyne, že by již výkonem práva nahlížení do knih společník

likvidaci stěžoval, nebo že by již tím do likvidace zasahoval. Správně proto nižší soudy zamítly tuto určovací žalobu jako neodpodstatněnou. Žaloba Stanislava H. je podle znění prosby žalobní žalobou na plnění. Rozhodující o ní musily si soudy ovšem ujasnití předurčující otázku, zda totiž žalobci přísluší ono právo, z něhož vyvozuje pro dovolatele povinnost trpěti žádané úkony žalobcovy. Jen v tomto smyslu lze pohlížeti na tuto předurčující otázku jako na rub záporné, negativní, určovací žaloby dovolatelovy. Žaloba o plnění byla tu nutná, mělo-li se žalobci dostatí exekučního titulu, na základě něhož by mohl prosadití právo, které mu přísluší, k čemuž by zamítnutí negativního určovacího petitu odpůrcova samo o sobě nestačilo.

Čís. 17422.

Je-li podle stanov akciové společnosti k zcizení jejich akcií znějících na jméno potřebí svolení společnosti, není smlouva o zcizení bez tohoto svolení právně účinná, a to nejen v poměru k akciové společnosti, nýbrž i mezi smluvníky. Nesejde na tom, že zcizitel akcií není již akcionář sám, nýbrž třetí osoba, již je akcionář prodal (bez souhlasu akciové společnosti). Mělo-li se prohlášením akcionáře dostatí držiteli akcií práv z akcií, jež by nabytí jinak v případě, že by byl kup akcií schválen společností, neopravňuje ho (držitele) toto prohlášení, aby odpíral akcie vydání akcionáři, jestliže oním prohlášením měla býti zmařena překážka bránící převodu akcií, t. j. nedostatek svolení společnosti.

(Rozh. ze dne 17. října 1939, Rv II 210/39.)

Žalobkyně přednesla, že žalovaný jest v držbě dvou řepářských akcií rolnického cukrovaru v Č. na jméno znějících. Na předním listě těchto akcií jest na počátku textu vyznačeno: »Akcie tato může býti prodána nebo převedena na nového majitele se svolením výboru nehledě k tomu, zdali nabyvatel je akcionářem čili ne.« Žalobkyně tvrdí, že se se žalovaným dohodla, že obě uvedené akcie mu prodá za částku 4.200 K, kterou žalovaný skutečně jí vyplatil jako trhovou cenu. Poněvadž žalovanému nebylo dáno svolení výboru k nabytí akcií, zůstala žalobkyně vlastníci oněch akcií. Smlouva trhová o nich jest nicotná a žádá tudíž žalobkyně, aby žalovaný byl uznán povinen vydání jí ony akcie s tím, že mu vrátí trhovou cenu 4.200 K. Žalovaný namítl proti žalobě, že nekoupil ony akcie od žalobkyně, která ony akcie prodala buď Pozemkovému ústavu v P. nebo jeho řediteli Josefu K., nýbrž od Vojtěcha N., který s akciemi obchodoval a byl oprávněn k obchodu s cennými papíry. Teprve dodatečně vešel ve styk se žalobkyní, když se jednalo o výplatu dividendy, a dal si od ní podepsati v té příčině prohlášení ze dne 12. září 1931, v němž žalobkyně uvedla, že odevzdá dividendu anebo příplatek na ony akcie majitelí těchto akcií, jemuž je prodala, že prodává akcie ty s veškerými právy a povinnostmi a, že dokud nebudou přepsány na jiné jméno, odevzdá na požádání majitelí